

Впровадження інноваційних педагогічних технологій у навчальний процес

В Україні на початку ХХІ століття освітній процес зазнав значних реформ. Навчальні заклади ХХІ століття зумовлюють необхідність докорінного переосмислення освітніх завдань, актуалізації змісту навчання, створення проектно-життєвого простору, технологій становлення індивідуальності студента як суб'єкта і проектувальника життя, спрямованого на розвиток конкурентоспроможної, компетентної особистості, яка творчо підходить до розв'язування проблем, прагне змінити на краще своє життя й життя своєї країни.

Оскільки головними фігурами в освітніх закладах є студент і викладач, які повинні творчо працювати, вчитися, самовдосконалюватися, останні мають працювати над виробленням і вдосконаленням методів навчання і виховання, зокрема інтерактивних.

На даний момент сновним завданням викладача є саме створення умов для формування творчої компетентної особистості, яка буде здатна реалізувати свій потенціал у суспільстві. Тому актуальним є перехід до особистісно - орієнтованого навчання й виховання, упровадження нових більш ефективних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання.

Більшість дослідників проблем педагогічної інноватики намагаються співвіднести поняття «нового» у педагогіці з такими характеристиками, як «корисне», «прогресивне», «позитивне», «сучасне», «передове».

Наприклад, В. Загвязинський вважає, що нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти[2, с.23].

Зараз в педагогічній літературі часто зустрічаються поняття «новація», або новий спосіб та «інновація», нововведення. Новація – це сам засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація – це процес його освоєння.

Також нерідко у педагогічному лексиконі зустрічається поняття, як «технологія» і «педагогічної технології».

Поняття "технологія" виникло у світовій педагогіці як протиставлення існуючому поняттю "метод". Проте мав недолік - негнучкість та статистичність. Досить поширеним термін «технологія» (технологія в освіті) набув у 40-х рр. і був пов'язаний із розвитком НТП і застосуванням нових аудіовізуальних засобів навчання. У 60-х рр. дане поняття розглядалося вже з іншого боку, а саме з точки зору програмного навчання і використання обчислювальної техніки у навчанні.

Отже під поняттям «технологія» розуміють сукупність прийомів, що застосовуються в якій-небудь справі, майстерності, мистецтві (тлумачний словник)[3, с.2]

Пізніше у 80-х рр. все з'являється термін «педагогічні технології». Суть

даного поняття не має єдиного погляду:

- педагогічні технології - це певна система вказівок щодо використання сучасних методів і засобів навчання; інші
- педагогічні технології – це цілеспрямоване застосування прийомів, засобів, дій для підвищення ефективності навчання;
- педагогічні технології – це цілісний процес визначення мети, обґрунтування плану і програми дій та навчальних методів;
- технологія - це сукупність прийомів, що застосовуються в якій-небудь справі, майстерності, мистецтві (тлумачний словник)[3, с.2]
- педагогічна технологія – це модель спільної педагогічної діяльності, продумана в усіх деталях з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для студента і викладача (В. Монахов)[3, с.2].
- педагогічна технологія – це сукупність засобів та методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів навчання та виховання, що дозволяють успішно реалізовувати завдання освіти (В. Безпалько)[4, с.28].
- педагогічна технологія – сукупність психолого-педагогічних настановою, що визначають спеціальний набір та компонування форм, методів, засобів, прийомів навчання, засобів виховання; вона є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу (Б. Лихачов)[4, с.28].
- педагогічна технологія - це системний метод створення, застосування, визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з використанням комп'ютера і людських ресурсів, завданням якого є оптимізація форм освіти (ЮНЕСКО)[4, с.28].
- педагогічна технологія – системна сукупність та порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів, що використовуються для досягнення освітньої мети (М. Кларін)[4, с.28].

Кожний з даних підходів має право на існування, оскільки охоплює різні сторони навчального процесу. Саме тому на даний момент існує велика кількість педагогічних технологій

Отже, «інноваційні технології» - це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів.

Велика кількість авторів вважають, що будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати основним методологічним вимогам. (критеріям технологічності)[4, с.30-31]. Сюди відноситься:

- концептуальність - кожна педагогічна технологія повинна опиратися на певну наукову концепцію, що містить філософське, психологічне, дидактичне та соціально-педагогічне обґрунтування досягнення освітньої мети;
- системність, а саме педагогічній технології мають бути притаманні всі ознаки системи: логіка процесу, взаємозв'язок всіх його частин, цілісність;
- можливість управління, яке включає в себе діагностику цілого покладання, планування, проектування процесу навчання, поетапну діагностику, варіювання засобами та методами з метою корекції результатів;

- ефективність, тобто сучасні педагогічні технології повинні бути ефективними за результатами і гарантувати досягнення певного стандарту освіти;

- відтворюваність - можливість використання (повторення, відтворення) педагогічної технології в інших ідентичних освітніх закладах, іншими суб'єктами;

- візуалізація (характерна для окремих технологій) оснований на використанні аудіовізуальної та електронно-обчислювальної техніки, а також конструювання та застосування різноманітних дидактичних матеріалів і оригінальних наочних посібників.

Розглядаючи психолого-педагогічні інновації як новостворені (застосовані) чи вдосконалені технології(чи проекти), які істотно змінюють обсяги, структуру та якість педагогічного процесу, ми, насамперед, виділяємо такі технології[1, с.18-24.]:

- розвивального навчання;
- особистісно-орієнтованого навчання;
- колективного навчання;
- модульно-розвивального навчання;
- життєтворчого навчання;
- особистісно-орієнтованого виховання;
- психологічного управління;
- адаптивного управління;
- інтеграційної природничої освіти тощо.

Ці та інші освітні інновації, представляються своїми технологіями, а саме сукупністю форм, методів і засобів навчання, виховання та управління, які об'єднані єдиною метою і визнані освітньою громадськістю країни.

Досить важливим є той факт, що оволодіння новими технологіями навчання й виховання вимагає насамперед внутрішньої готовності викладача до перетворювання самого себе.

До основних понять інноваційних технологій відносять[5, с.7]:

- нестандартні уроки;
- індивідуальна робота;
- контроль і оцінка навчальних досягнень учнів(через контрольні роботи, тести, завдання, робочі зошити, тощо.);
- кабінетне, групове і додаткове навчання;
- факультативи за вибором учнів(поглиблюють знання);
- проблемне і модульне навчання;
- запрошення вчених, діячів культури, мистецтва на уроки;
- економізація і екологізація освіти;
- науковий експеримент при вивченні нового матеріалу;
- застосування досягнень техніки(від діапозитивів, через фільми, магнітофони, телевізори до навчання з допомогою комп'ютерів, комп'ютерні аудиторії, радіо- і телепередачі та «Інтернет-системи», мультимедійні технології тощо);
- нові підходи до формування навчальних планів.

Основними джерелами і складовими частинами інноваційних педагогічних технологій є:

1. Соціальні перетворення і нове педагогічне мислення.
2. Наука (педагогіка, психологія, соціологія тощо).
3. Передовий перспективний досвід.
4. Досвід минулого, вітчизняний і зарубіжний.
5. Етнопедагогіка (народна педагогіка)

Впровадження інноваційних технологій вимагає від викладача:

- вивчення спеціальної літератури(додатково);
- аналізу педагогічного досвіду викладачів-новаторів;
- розробки плану запровадження нової техніки;
- оптимального поєднання гуманітарних, природничо-математичних та професійних знань.

Педагогічні інновації, що використовуються викладачами, можна поділити на:

- навчальні;
- виховні.

Розглянемо детальніше кожен з них.

Навчальні інновації суттєво поліпшують мотивацію студентів до навчального процесу. Сюди відносяться:

- інтегроване навчання;
- технології групової навчальної діяльності;
- особистісно-орієнтоване навчання (для інклюзивної освіти);
- профільне навчання;
- інформаційні технології навчання;
- інтерактивні технології ситуативного моделювання та дискусійних питань;
- проектні технології.

Що ж стосується виховних інновацій, то під ними розуміють ті, що формують в студентів особистісні цінності у контексті із загальнолюдськими. Основними є:

- національне виховання;
- громадянське виховання;
- виховання духовно-ціннісних орієнтирів.

Отже, використання сучасних технологій має впроваджуватись через реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і методичних концептуальних засад освіти

Важливою умовою використання інформаційних технологій є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і методичних концептуальних засад освіти.

Головними напрями впровадження інноваційних технологій являються:

- створення предметно-орієнтованих та навчально-інформаційних середовищ, які дають можливість використовувати мультимедіа, системи гіпермедіа, електронні підручники тощо;
- освоєння засобів комунікації (комп'ютерної мережі, телефонного, телевізійного, супутникового зв'язку для обміну інформацією);

- навчання правил і навичок «навігації» в інформаційному просторі;
- розвиток дистанційної освіти.

Важливо також впроваджувати інноваційні технології на рівні викладача, закладу, студентів і батьків.

На рівні викладача впровадження інноваційних технологій у процесі роботи має важливе значення, оскільки сприяє підвищенню професійної підготовки та науково-методичної компетентності викладачів, класних керівників, яка безпосередньо відноситься до здійснення процесу соціальної адаптації студентської молоді.

Впровадження педагогічних інновацій на рівні закладу повинно сприяти розвитку системи продуктивного навчання, підвищенню якості освітніх послуг, співтворчості викладачів, студентів та їх батьків.

Що ж стосується впровадження інновацій на рівні студентів, то в даному випадку підвищується освіченість, творчій активності, здійснюється процес соціальної адаптації, розвиток відповідальності за власне життя, життя оточуючих.

Впровадження інновацій на рівні батьків сприяє їх залученню до співпраці з навчальним закладом.

Не менш важливим є впровадження інноваційних технологій на загальнодержавному обласному та міському рівні та на рівні навчального закладу.

Для сучасного суспільства впровадження інноваційних технологій в освіту має не стільки теоретичне, скільки прагматичне значення, оскільки в умовах глобалізації воно стосується його історичного розвитку та перспектив, які пов'язані з так званими «високими технологіями».

На даний момент у практику увійшли наступні види технологій:

- проектні технології, тобто ті, що забезпечують інтеграцію знань і вмінь із різних видів діяльності;
- ігрові технології, які формують навички розв'язувати творчі завдання на основі вибору альтернативних варіантів;
- інформаційно-комунікаційні технології;

Вчителі активно впроваджують наступні інноваційні технології:

- технологія розвивального навчання;
 - інтерактивні методики, куди ми можемо віднести роботу в групах, метод проектів, «розумовий штурм», «ажурна пилка», «кейс-метод», «акваріум», рольові та ділові ігри, «велике коло», «шкала думок», «бесіда за Сократом», «асоціативний куц», «відкритий мікрофон», вправи-енергізатори, групова дискусія, взаємне навчання);
 - технологія проблемного навчання;
 - методика гранування;
 - блочний метод викладання матеріалу;
 - кооперативна форма навчання.
- У педагогічній практиці викладачів з'явилися нові форми занять:
- урок-практикум;
 - урок-пошук;

- урок-дискусія;
- урок-мандрівка;
- урок-панорама;
- урок-залік тощо

Отже, оскільки викладач є організатором освітнього процесу то його основною метою є пробудити і підтримати прагнення дітей до пізнання, що спонукає педагогічний колектив шукати шляхи підвищення інтересу студентів до навчання, урізноманітнюючи його зміст, форми та прийоми через використання інновацій.

Навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Воно інтегрує процеси, які не можна об'єднувати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, безперервна освіта.

Проте на даний час питання впровадження інноваційних технологій вимагає серйозного науково-методичного підходу, який забезпечує роботу педагогічного колективу над реалізацією науково-методичної проблеми.

Список використаних джерел

1. Даниленко Л.І. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі// Управління освітою. 2001. - №3. - С. 18-24
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. - К., 2004.
3. Ігнатенко М. Сучасні освітні технології // Математика в шк.,- 2003. - №4.
4. Педагогические технологии / Под общей ред. В.С. Кукушкина. – Ростов н/Д., 2002.
5. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність/ В.В. Химинець. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007. – 364 с.